

Gratangen

Harstad

Ibestad

Kvæfjord

Lavangen

Salangen

Skånland

Sør-Troms regionråd

Byregionprogrammets fase 2:

Harstadregionen - samspill imella bygd og by

Morgans Skip, Gratangen. Foto: Esten Jensvold

INNHOOLD

- 1: Bakgrunn
- 2: Mål
 - 2.1. Prosjekt mål
 - 2.2. Resultat mål
 - 2.3. Effekt mål
- 3: Prosjektbeskrivelse
 - 3.1. Stedsutvikling
 - 3.2. Strategisk næringsplan
- 4: Forankring
- 5: Organisering
- 6: Gjennomføring: milepælsplan
- 7: Budsjett
- 8: Oppsummering

VEDLEGG:

- Prosessmodell
- Vedtak fra syv kommuner/formannskap

«Helhetlig samfunnsanalyse» (Norut og Østlandsforskning):

[http://strr.no/Dok/Rapport%20S%C3%B8r-Tromsregionen_Endelig%20\(1\).pdf](http://strr.no/Dok/Rapport%20S%C3%B8r-Tromsregionen_Endelig%20(1).pdf)

1: Bakgrunn

Sør-Troms regionråds syv eierkommuner søker deltakelse i Byregionprogrammets fase 2 etter å ha gjennomført prosessen med deltakelse i programmets fase 1. Sør-Troms regionråd består av kommunene Gratangen, Salangen, Lavangen, Ibestad, Skånland, Kvæfjord og Harstad. Sør-Troms regionråd har hatt og vil ha prosjektansvar og prosjektledelse med supplement av ekstern prosjektledelse/-koordinering i fase 2.

Vi har i fase 1 gjennomført en samfunnsanalyse og etablert et tett samarbeid med Narvikregionen. Harstadregionens prosjektformål er basert på Byregionprogrammets hovedformål: Øke bevisstheten om regionens muligheter, skape regionalt samspill og øke distrikteffekten i byregionen Harstad.

Gjennom resultatet av samfunnsanalysen og prosessen i fase 1, har vi lagt grunnlag for og utarbeidet en prosjektplan for fase 2. Vi har forstått formålet med fase 2 slik at byregionene skal utarbeide konkrete strategier og gjennomføre tiltak innenfor tema/samfunnsområder som regionen selv prioriterer, med utgangspunkt i helhetlige samfunnsanalyser.

Norut og Østlandsforskning gjennomførte i 2014 samfunnsanalysen «Økonomisk samspill og vekstmuligheter i Sør-Tromsregionen.» På bakgrunn av rapporten, anbefaler Norut og Østlandsforskning at regionen går videre med følgende områder:

1, Helhetlig rekrutteringsstrategi

- Befolkningsutfordringen viser at det er behov for å satse på rekruttering av innbyggere. Dette kan gjøres i form av innvandring, rekruttering av arbeidskraft, fokus på «tilbakeflyttere» og forsøke å beholde ungdom i regionen etter endt utdanning.

2, Funksjonelle regioner

- Kommunene Harstad, Kvæfjord, Skånland, Ibestad (Troms fylke) og Nordlandskommunene Evenes og Tjeldsund defineres i rapporten som en funksjonell BA-region. Gratangen er orientert mot Narvik, mens Salangen og delvis Lavangen, er orientert mot Midt-Troms. Her mener forskerne at nye satsinger og tiltak må vurderes med henblikk på den kommende kommune- og regionstrukturen.

3, Innovasjon i offentlig og privat sektor

- Innovasjon er regnet som en kilde til vekst. Det å tiltrekke seg kvalifisert arbeidskraft bør være et mål for regionen.

4, Stedsutvikling og omdømmebygging

- Rapporten sier det finnes stedskvaliteter, arrangement og prosjekter som kan løftes fram og videreutvikles både i form av mer overgripende satsninger og nye, spesifikke prosjekt. Et slikt prosjekt er opplevelsesruta imella.

5, Kultur og ildsjeler

- Analysen etterlyser en mer tydelig satsning på kultur som et virkemiddel for tilflytting. En styrket sammenheng mellom kultur, stedsutvikling og besøksnæringene.

6, Samarbeid om utvikling av nye utdanningstilbud (først og fremst med Ofoten)

- Dagens tilbud er godt. Oppfordring om å invitere ungdom inn for forslag til nye utdanningstilbud.

7, Næringsutvikling (trender og «spesielle» næringer)

- Avhenger av alle ovennevnte faktorer. Vi må være oppmerksom på hvilke trend-næringer som vokser i vår region og motsatt – hvilke næringer vokser, eller har potensial til å vokse, mer her enn nasjonalt.

I forhold til næringsutvikling mener forskerne at gode planer etterfulgt av gjennomføringskraft er avgjørende for å lykkes.

2: Mål

2.1. Prosjekt mål fase 2

På bakgrunn av samfunnsanalysen og kriterier for søknad til fase 2 i Byregionprogrammet, har styringsgruppa for fase 1 og regionrådet (ordførere i Sør-Troms) gått inn for følgende temaer: næringsutvikling og stedsutvikling. Harstadregionens konkrete prosjekt mål for fase 2 er: **Utarbeide en interregional utviklingsplan for økonomisk vekst og samhandling.**

Delmål fase 2:

- Spesifisere og aktivisere planens to hovedfokusområder: næringsutvikling og stedsutvikling
- Bred forankring hos og kommunikasjon med relevante aktører i regionen
- Etablere en samarbeidsarena for regionene Sør-Troms og Ofoten.

2.2. Resultatmål fase 2:

- Helhetlige og koordinerte næringsplaner i Midtre-Hålogaland
- Helhetlig og koordinert plan for stedsutvikling med utgangspunkt i imella-modellen

2.3. Effektmål

- En storregion som innbyr til nyetableringer og som er bedre i stand til å utvikle og beholde allerede etablerte foretak
- Økonomisk vekst og verdiskapning
- Bedre offentlig tilrettelegging for etablering og vekst

3: Prosjektbeskrivelse

Prosjektarbeidet i fase 2 går ut på å gjennomføre en inkluderende utviklingsprosess som vil bidra til en helhetlig, positiv og bærekraftig samfunnsutvikling for fellesregionen Ofoten og Sør-Troms. Nettverket skal ha deltakere fra alle kommuner og fra begge regioners nærings- og kulturliv.

Vi skal dele arbeidsprosessen i to temaområder: stedsutvikling og næringsutvikling.

3.1. Stedsutvikling

Norut og Østlandsforskning peker på mulighetene for tilrettelegging innenfor området stedsutvikling og omdømmebygging. Innenfor dette mener vi satsing på kultur og ildsjeler hører med, og vi har derfor valgt stedsutvikling som en av to hovedfokusområder.

«Stedsutvikling består av prosesser og tiltak som påvirker attraktiviteten og veksten til et sted. Det dreier seg om sentrumsopprusting, etablering av møteplasser, fysisk utforming av offentlige rom, oppmerking av turstier, festivaler og kulturelle hendelser og tilrettelegging for næringsetablering.» Kilde: distriktssenteret.no

Vi ønsker å bygge videre på et allerede eksisterende arbeid og konsept i vår region: opplevelsesruta **imella**. Regionrådet startet arbeidet i 2012 samarbeidet gjennom en prosjektgruppe bestående av en prosjektleder fra hver kommune. Et sted er politisk vedtatt i hver kommune som imella-sted og har dermed fått 50 % av totalt prosjektbudsjett til utvikling fra Troms Fylkeskommune.

Målet med reiseruta er å utvikle et interkommunalt konsept som skal bidra til nyskaping og videreutvikling av næringer tilknyttet kulturarven, lokal stedsutvikling og sterkere regional tilhørighet.

Effekt målet er at utviklinga av plassene skal bidra til at folk tar i bruk "sitt" sted og besøker regionen de tilhører. På en imella-plass kan du oppleve flott natur, få ny kunnskap og være i aktivitet.

Imella har fire hovedstrategier:

- **Historiene:** Hvert sted rommer historier som kan brukes - både historiske og personlige historier.
- **Ildsjelene:** Lag, foreninger og lokalbefolkningen deltar og involveres i utforming, formidling og kommunikasjon. Mobilisering og bred involvering skal prege IMELLA-plassene.
- **Gjenkjennelse:** Helheten skal kjennes igjen både visuelt og innholdsmessig. Så langt det er praktisk mulig, skal nye initiativ / tiltak koordineres med Sør-Troms regionråd.
- **Omtale:** Alle imella-plassene lager egne medieplaner, basert på overordnet mediestrategi.

Vi bruker kunst og design som et virkemiddel for stedsutvikling. Suksesskriteriene fra imella-samarbeidet kan overføres og settes ut i livet også i andre regioner. (Krigshistorien i vår landsdel er, slik vi ser det, underkommunisert.) Samtidig ønsker vi å utvikle de etablerte stedene i vår region, blant annet gjennom undervisningsmoduler.

I forbindelse med kommunestrukturprosessen ser man at lokalsamfunnene bør styrkes i fremtiden med samarbeid mellom det offentlig og det private. Lokalsamfunnene må legge vekt på sine fortrinn for å kunne opprettholde og styrke sin posisjon som gode arenaer for innovasjon og trivsel i fremtiden. En av imella-kommunene sier dette om betydningen av stedsutvikling:

«Det er viktig å jobbe med stedsutvikling for å skape attraktive bosteder og steder hvor næringslivet ønsker å satse. Utvikling av hyggelige grønne lommer ala aktivitetsparken på Isbadestranda fører til at lokalbefolkningen møtes gjennom selve oppbyggingen og etterpå i form av bruk. Dette igjen skaper positivitet og bolyst som igjen avler identitetsbygging og godt omdømme for kommunen som helhet. På Isbadestranda finner du nå et 12 meter høyt klatretårn, lysthus og brygge, lekeapparater for mindre barn, sandvolleyballbane, grøntarealer og selve stranden som er ryddet og som bl.a brukes til å arrangere den store isbadedagen første helgen i desember. Dersom en skal få til de riktige synergiene i regionen, er det viktig at mulighetene avdekkes i alle kommunene og at en kan bygge på det som er de ulike kommuners potensialer. En kan ikke i en liten region bygge eller drive med det samme overalt, da må en diskutere og enes om hvor en skal satse innenfor de ulike områdene. På denne måten blir det noe til alle, som til sammen skaper vekst i hele regionen.» Liv Kristin Johnsen, prosjektleder for næringsutvikling i Skånland kommune.

Strategisk plattform for imella kan lastes ned her:

<http://strr.no/Dok/Strategisk%20plattform%20Imella%20komprimert.ppt>

3.2. Strategisk næringsplan

Samfunnsanalysen viser at det vi definerer som Harstadregionen i dag, ikke er en felles bo- og arbeidsmarkedsregion. Tre av kommunene, Salangen, Lavangen og Gratangen, søker til Narvik som by (spesielt Gratangen), mens Lavangen og Salangen har samarbeidslinjer til Midt-Troms.

Næringsutvikling er punkt 7 i oversikten over funn i samfunnsanalysen. Her pekes det på behovet for gode, gjennomførbare planer. Næringslivsaktører som var intervjuet i prosessen, understreket ønsket om en regional næringsplan og de påpekte fylkesgrensen som en utfordring for samarbeid. Med å utarbeide koordinerte næringsplaner, svarer vi på denne utfordringen. Planene skal være felles verktøy for utvikling og vekst.

I en slik plan vil rekrutteringsproblematikken og fokus på funksjonelle BA-regioner berøres. Vi vil med utarbeidelse av en regional næringsplan, berøre punkt 3 i rapportens funn – innovasjon i offentlig og privat sektor. Dette kan komme som et resultat av gjennomførte tiltak i utviklingsplanen. Når det gjelder utdanningssektoren (punkt 6), vil vi bygge videre på samarbeidet Sør-Troms regionråd og Ofoten regionråd har i dag med Høgskolene i Harstad og Narvik. Vi møtes to ganger per år for å utveksle informasjon og diskutere problemstillinger og samspill. Den kommende fusjonen med UiT Norges Arktiske Universitet blir allerede fulgt tett opp.

Samfunnsanalysen viser en negativ befolkningsutvikling. Vi tror at ved å legge til rette for en bred næringsutvikling som er uavhengig av kommunegrenser, men heller har to regioner som felles nedslagsfelt, vil øke muligheten for nye, spennende arbeidsplasser og tilflytting.

Det har ikke tidligere vært utarbeidet en regional, strategisk næringsplan, heller ikke stedsutviklingsplan, for Sør-Troms. Det er første gang målet er en felles utviklingsplan for Sør-Troms og Ofoten.

I kommunene er situasjonen ulik; noen kommuner har ikke gjeldende/aktuelle næringsplaner, mens andre, deriblant Harstad kommune, står på trappene til rullering av sin strategiske næringsplan. For å få ethelthetlig bilde av dagens situasjon, ønsker vi å gjennomføre et konkret kartleggingsarbeid som en del av prosjektarbeidet (se milepælsplan). Vedlagte oversikt over alle positive formannskapsvedtak, det vil si et ønske om en felles utviklingsplan, argumenterer for hvorfor dette er en viktig prosess å komme i gang med.

Vi legger vekt på en bred og inkluderende prosess i utformingen, som vil bedre regionens felles forståelse for hva som er de riktige tiltak. Klima- og miljøutfordringer vil bli spesielt vektlagt i utarbeidelsen av næringsplaner og planer for stedsutvikling.

Første samling i regi av dette prosjektets arbeid, har som mål å utarbeide visjon og verdier for arbeidet, basert på prosjektets mål. Dette vil legge grunnlag for det videre, målrettede arbeidet.

4: Forankring

Prosjektet er diskutert og vedtatt omsøkt av alle kommunenes ordførere og rådmenn i regionrådet.

Prosjektet er ihht vedtatt strategiplan for Sør-Troms regionråd: [http://www.strr.no/Dok/20110826-ST2020-Strategiplan-vedtatt\(1\).pdf](http://www.strr.no/Dok/20110826-ST2020-Strategiplan-vedtatt(1).pdf)

Vedlagt er positive vedtak fra samtlige kommuner i Sør-Troms om deltakelse i programmets fase 2 med valgte prosjektmål.

Næringsjef i Harstad kommune, Bjørn Akselsen, har følgende innspill til prosjektplanen: «*Næringsutvikling i regionen har behov for å styrke sin gjennomføringskraft ved å bygge regionale allianser og samarbeidsformer. Dette kan bidra til synergi og vekstkraft ved samarbeid om drivere for utvikling som;*

- *Kompetanseutvikling*
- *Infrastrukturutvikling*
- *Finansiell kraft*
- *Attraktivitet innen nærings- og stedsutvikling*

Regional næringsutvikling kan være en overbygging for kommunale næringsutvikling og planer for dette området i kommunene. Dette kan inkludere rolledefinisjon av kommunens aktivitet innen næringsutvikling, arbeidsformer og prioriteringer. Harstad kommune vil i en slik løsning kunne gjennomføre tilpasninger til eksisterende planprosesser.»

Regionrådet er med i Arena Troms som er et nettverk bestående av representanter fra Troms Fylkeskommune, prosjektledere for Tromsøregionens, Midt-Troms' og Sør-Troms' Byregionprosjekt. Dette koordineres av fylkeskommunens Vigdis Nilsen. I Troms Fylkeskommunes planstrategi for 2012-2015 står det: «*Det planlegges å utarbeide en helhetlig strategi for næringsutvikling i Troms. Tema i arbeidet vil være næring generelt, deriblant innenfor energi og industrisektoren. Det skal utarbeides egne strategier for petroleum, reiseliv, havbruk og kulturnæringene.*» Vi vil i hele prosjektperioden fortsatt holde en god kommunikasjonslinje til fylkeskommunen via vår kontakt i Arena Troms.

5: Prosjektorganisering og samarbeidspartnere

Oppdragsgiver:	Kommunene i Sør-Troms
Prosjekteier:	Sør-Troms regionråd
Deltagende kommuner:	Harstad, Kvæfjord, Skånland, Ibestad, Gratangen, Lavangen og Salangen
Styringsgruppe (SG):	Regionrådet i Sør-Troms (ordførere)
Prosjektansvarlig (PA):	Daglig leder Sør-Troms regionråd
Prosjektleder (PL):	PL Sør-Troms regionråd
Prosjektgruppe:	PA, PL samt PL fra hver kommune

Samarbeidspartnere

Vår region har utarbeidet denne prosjektplanen i samarbeid med Narvikregionen (Ofoten regionråd). Regionene jobber selvstendig med sine prosjekt. Fortløpende koordinering og informasjonsutveksling mellom regionene vil være et arbeidsmål for hele prosjektperioden. Samtidig er vi åpne for samarbeid med andre, relevante regioner (via deres regionråd).

Sør-Troms regionråd (STRR) vil hele prosjektperioden ha ansvar for gjennomføring av prosjektet. Vi vil benytte eksterne konsulenter til prosessedelse og kunnskapsinnhenting.

Videre vil vi samarbeide med: Distriktsenteret, Troms Fylkeskommune, Midtre-Hålogaland regionrådsforum, Tromsøregionens regionråd, Midt-Troms regionråd, deltakerkommunene, Ofoten

regionråd, regionråd i Lofoten og Vesterålen, Universitetet i Tromsø, Kunnskapsparken Nord, Næringsforum Hålogaland (næringsforeningene i Sør-Troms, Ofoten, Lofoten og Vesterålen) nærings- og kulturaktører i regionen, m. fl.

6: Gjennomføring: Milepælsplan 2015-2017

Milepælsplan ByR fase 2: 2015-2017			
Aktivitet	Hvordan, spesifisering:	Tidspunkt	Kommentar / ansvarlig
Oppstartsmøte/workshop	Utarbeide visjon og verdier for arbeidet, jfr. prosjektmål, operasjonalisere prosjektplanen; utarbeide prosessplan	jun.15	Ekstern fasilitator, deltakere fra alle syv kommuner
Status næringsplaner i kommunene	Kartlegging av dagens næringsplaner i kommunene	høst 2015	PL, regionrådet
Konsolidering, forankring av prosjektet etter valget	Orientering nytt regionråd. Evt justeringer, konsensus	høst 2015	PL, regionrådet
Anskaffelse av ekstern prosessledelse	Anbud i Doffin	ultimo 2015	
Samkjøring/planlegging av prosessledelse	Møter, avtaler med valgt konsulent	jan/feb 2016	
Involvering næringsliv, kommuner og andre aktører	Ekstern PL: folkemøter, innspillsfora, m.m.	vår 2016	ferdigstilles ultimo 2016
Kartlegge behov for og kunnskapsinnhenting	Skjer gjennom innspill/prosess vår 2015	høst 2016	
Relevant og konkret kunnskapsinnhenting	Basert på behov / bestilling	årsskiftet 2016/17	
Analyse og aktiv bruk av innhentet kunnskap	Prosess styrt av ekstern PL	vår 2017	samarbeid STRR og ekstern PL
Utarbeidelse av utviklingsplan	Konkretisering av innspill, kunnskap, prosess fra 2016	vår/sommer 2017	samarbeid STRR og ekstern PL
Utarbeidelse av konkret handlingsplan	Ansvarliggjøring i hver kommune med tidsfrist	høst 2017	samarbeid STRR og ekstern PL
Politisk forankring av utviklingsplan	Vedtak i kommunestyre	høst 2017	
Kommunikasjon	Utarbeide kommunikasjonsplan for internt og ekstern kommunikasjon	hele prosjekt-	
Samspill med Narvikregionen	Samarbeid, kommunikasjon to regioner	hele prosjekt-	1-3 felles arbeidsmøter tilpasses prosessen
Følge fusjonen av UiT, HiN, HIH	Universitetet i Tromsø, Norges Arktiske Universitet, fusjonerer med Høgskolen i Narvik og Høgskolen i Harstad. Dette får betydning for vårt arbeid/vår plan	hele prosjekt-	
Gjennomføring av tiltak	STRR pådriver/oppfølger, hver aktør/kommune har ansvar	fra høst 2017	Gjennomføring er ikke inkludert i denne prosjektplanen

7: Budsjett

Budsjett ByR fase 2 Harstadregionen					
	2015	2016	2017	totalt	
Kostnader					
7 kommuners bidrag	215000	488000	488000	1191000	PL hver kommune: 40t,100t,100t, + 150t Harstad kommune 650,- per time
PA Sør-Troms reg.råd	40000	40000	40000	120000	adm innsats i tillegg til PL 650,- per time
Nettverksamlingene	50000	50000	50000	150000	deltakelse styringsgruppe
Prosjektledelse internt	100000	200000	200000	500000	650,- per time
				1961000	
Prosjektledelse eksternt	65000	200000	200000	465000	
Konsulent - prosessarb	50000	200000	100000	350000	
Kunnskapsinnhentning	50000	360000	50000	460000	
Møte- og reisekostnader	30 000	50 000	50 000	130 000	Nettverksamlinger m.m.
Diverse	20000	50000	50000	120000	
				1525000	
	620000	1638000	1228000	3486000	
Finansiering					
Egeninnsats					
7 kommuners bidrag	215000	488000	488000	1191000	egeninnsats
PA Sør-Troms reg.råd	40000	40000	40000	120000	adm innsats
Nettverksamlingene	50000	50000	50000	150000	
Tilskudd					
Troms fylkeskommune	60000	122000	100000	282000	evt annen støtte
KMD	481000	681000	681000	1743000	
	846000	1381000	1359000	3486000	

8: Oppsummering

Vi skal utarbeide en overordnet, konkret plan med et høyt og realiserbart ambisjonsnivå. Ved å ta tak i hver kommunes prioriterte næringer og steder, skal vi skape en god og involverende prosess. Dette skal bli en aktiv og handlingsrettet plan med konkrete tiltak. Ansvarliggjøring av gjennomføring/tiltak skal også spesifiseres. Regionrådene vil ha en koordinerende rolle for å sette i gang tiltak overfor eierkommuner, kunnskapsmiljøer og nærings- og kulturliv. En ny dimensjon i dette arbeidet er det «hevede blikk» vi sammen med Narvikregionen gjør i fase 2 – der vi samkjører to prosesser for utvikling og syr dette sammen på best mulig måte. Det interregionale samarbeidet skal medføre en felles handlingsplan med tiltak for hvordan regionene sammen skal styrke sin posisjon i Nord-Norge.